

Катарина С. Миловук¹
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Докторске академске студије из филологије
ORCID 0009-0005-5370-3863

ЛЕКСИЧКЕ СЛИВЕНИЦЕ У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ

(Гордана Лалић-Крстин, *Лексичке сливенице у енглеском језику*, Нови Сад: Филозофски факултет, 2022, 187 стр.)

Монографија проф. др. Гордане Лалић-Крстин, под насловом *Лексичке сливенице у енглеском језику* представља значајан допринос проучавању савремене морфологије енглеског језика. Ауторка се бави једним од најкреативнијих творбених поступака, лексичким сливањем (енгл. *blending*), као и анализом лексема које су настале као резултат тог процеса у савременом енглеском језику. Рад има за циљ да анализом лексичког сливања али и прегледом постојећих приступа, понуди нови допринос проучавању ове творбене појаве, представи најновије трендове у проучавању и понуди нову типологију. Како ауторка истиче, књига је превасходно намењена студентима енглеског језика и књижевности, али њен јасан и приступачан стил писања чини да буде подједнако корисна и занимљива ширем кругу читалаца заинтересованих за језичке феномене. Монографија се састоји од 187 страна и структурирана је у шест логички повезаних поглавља: (1) *Уводна разматрања* (11–29), (2) *Лексичко сливање – општи аспекти* (29–67), (3) *Структурни аспекти сливеница* (67–107), (4) *Садржински аспекти сливеница* (107–125), (5) *Морфемизација крних лексичких основа* (125–139), (6) *Завршна разматрања* (139–143). Првом поглављу претходи кратак предговор, док се након закључног поглавља налазе *Литература* (143–163) и *Попис сливеница* (163–187), који обухвата укупно 826 сливеница. На самом почетку рада дате су и типографске конвенције, с циљем да читаоцу олакшају праћење текста. Након садржаја следи и списак осам графичких прилога који се налазе у оквиру монографије. Сва поглавља, осим уводног и закључног, подељена су на више потпоглавља и мањих целина, са јасно постављеним теоријским оквирима и примерима који читаоцу олакшавају разумевање. У складу са тим, прво поглавље, *Уводна разматрања*, представља теоријски увод у истраживање, дефинише појам лексичког сливања и објашњава разлоге за избор овог творбеног пос-

¹ katarina.milovuk@filum.kg.ac.rs

тупка као предмета морфолошке анализе. Ауторка се сажето осврће на историјски развој сливеница, њихову распрострањеност у савременом језику и различитим областима људског деловања, као и на структуру и критеријуме одабира корпуса. Друго поглавље, под насловом *Лексичко сливање – ојшџи асиџџи*, обухвата четири потпоглавља која се баве врстама творбених поступака у енглеском језику, терминологијом лексичког сливања, разликовањем случајних и намерних сливеница, као и позиционирањем сливеница у шири систем творбених поступака, попут афиксације, композиције и акронимије. Треће поглавље, *Структурни асиџџи сливеница*, садржи три потпоглавља и детаљан преглед постојећих класификација лексичких сливеница заснованих на структурним критеријумима. Поред тога, обухваћена је и нова типологија предложена од саме ауторке и праћена бројним илустративним примерима. Четврто поглавље, *Садржински асиџџи сливеница*, укључује четири потпоглавља која се баве семантичким аспектима сливеница, анализом појма центричности, поделом на ендоцентричне, егзоцентричне и координиране сливенице, као и утицајем структуре на њихову интерпретацију. Пето поглавље, *Морфемизација крњих лексичких основа*, састоји се од два потпоглавља и посвећено је новим суфиксоидима у енглеском језику, процесу морфемизације делова сливеница, као и прегледу 85 новоморфемизованих елемената. Шесто поглавље, *Завршна разматрања*, сумира основне налазе истраживања и отвара простор за будућа истраживања у овом пољу.

Кроз детаљну анализу корпуса од преко осам стотина лексичких сливеница из савременог енглеског језика, ауторка нуди свеобухватан преглед структуралних, садржинских и морфолошких аспеката овог творбеног поступка. У уводном поглављу ауторка објашњава процес формирања корпуса за истраживање, прикупљеног из различитих извора, чиме је обезбеђена његова репрезентативност и разноврсност. Основни корпус чини 826 лексичких сливеница, које су анализиране у поглављима посвећеним структурним и садржинским аспектима. Поред основног корпуса, за сегмент рада посвећен феномену морфемизације прикупљен је и секундарни корпус, који обухвата 746 лексема са једним од следећих морфемизованих елемената: *-mageddon*, *-pocalypse*, *-zilla*, *-nado*, *-tastrophe* и *-cane*, и чија је грађа у највећој мери прикупљена из *GloWbE* корпуса. Материјал потиче из штампаних извора као што су *Word Spy*, *Oxford Dictionary of New Words*, *The Official Dictionary of Unofficial English* и *Portmanteau Dictionary*. Поред тога, коришћени су и бројни онлајн ресурси, укључујући чланке, интернет странице, онлајн речнике неологизама и *GloWbE* корпус (*Corpus of Global Web-Based English*). За проверу облика и значења лексема посебно су коришћени веб-извори као што су *Double-Tongued Dictionary*, *PseudoDictionary*, *The Rice University Neologisms Database*, *Unwords*, *Urban Dictionary*, *Wiktionary* и други, као и сајт Америчког дијалектолошког друштва и речници *Merriam-Webster*, *Macquarie* и *Macmillan*. Похвална је ауторкина пос-

већеност систематичном представљању готово сваког извора који је коришћен у истраживању, уз обиље конкретних примера. Истовремено, она показује критички однос према веродостојности и валидности дефиниција преузетих из онлајн извора, указујући на потребу за опрезом у њиховој употреби. При избору сливеница, ауторка се води критеријумима опште остварености сливеница, али и њиховим степеном консолидованости у језичкој употреби. Конкретно, наводи три основна критеријума: (1) да је сливеница настала након 1980. године, (2) да није строго везана за социолект или тематски регистар, (3) да се јавља у најмање два независна извора у различитим контекстима. Критеријуми нису ригидни, већ представљају оквирне смернице како би се обезбедила довољна консолидованост. Питање да ли укључити властите именице решено је тако што су оне углавном изостављене, осим ако су ушле у ширу употребу (нпр. *labradoodle*). Такође су изостављене многе сливенице из наслова песама, филмова, рекламних слогана, ТВ серија, јер је процењено да већина њих нема довољан степен устаљености. У уводном поглављу ауторка се такође осврће и на историјат сливеница, указујући на њихово присуство још од давнина и у делима бројних значајних аутора, као што су Шекспир, Џејмс Џојс, Луис Керол и други. Штавише, истиче да су многе лексеме које данас доживљавамо као неразложиве некада биле сливенице, те да је овај тип творбе дубоко укоренjen у језичкој пракси. Посебно се наглашава широка распрострањеност сливеница у савременој употреби, при чему ауторка пружа исцрпан корпус примера који обухвата различите сфере људског деловања попут научно-технолошке, војне, блогерске, привредне, комерцијалне, политичке сфере, маркетинга, па све до хибридизације биљака и животиња.

У другом поглављу, *Лексичко сливање – оишии асиџи*, ауторка разматра сам појам творбе речи при чему указује на то да је термин „творба речи” мање прецизан од термина „творба лексема”, али с обзиром на његову распрострањеност, одлучује да га ипак користи у оквиру овог рада. Наглашава да се творба речи бави искључиво морфолошки комплексним јединицама, те се из тог домена искључују лексеме које су дијахроно рашчлањиве или које немају морфолошку мотивацију. Поред тога, објашњава мотивацију за стварање нових речи која произлази из социолингвистичке потребе да се именују нови појмови (нпр. *abzyme*) или да се већ постојећи појам преименује (нпр. *dadimony*). У одељку 2.1. разматрају се различити типови творбених поступака у енглеском језику, са фокусом на поделу на примарне и секундарне. Примарни поступци, као што су префиксација, суфиксација, композиција и конверзија, регулисани су правилима и дају предвидљиве резултате, док су секундарни, попут абривијације, сливања и акронимије праћени непредвидљивим резултатима и нису регулисани правилима. Разматра се и друга подела творбених поступака заснована на морфолошкој модификацији основе, према којој сливање спада у мешовиту модификацију с обзиром на то да се основи истовремено и додаје и

одузима материјал. У овом поглављу ауторка такође разматра терминологију која се користи за овај поступак у енглеском и српском језику. Наиме, у енглеском доминира термин *blending*, док се термини попут *contamination* и *portmanteau* мање користе. У српском језику предложено је више назива као што су *сажимање*, *конфлација*, *фузија*, *сраслица* или *сйољеница*, а термини *сливање* и *сливеница*, које је увео Бугарски, нашироко су прихваћени. Следећа секција овог одељка посвећена је разликовању случајних и намерних сливеница, при чему прве настају као грешке у говору или као резултат недовољног познавања неке речи (нпр. *hamburger*), док су намерне плод свесног језичког иновирања. Предмет ауторкиног истраживања чине искључиво намерне сливенице. По питању проблема дефинисања сливања, ауторка се најпре осврће на бројне дефиниције аутора као што су Марчанд, Алцио, Бауер, Канон, Прћић и други, које указују на проблеме као што су структурна непредвидљивост, разноврсност творбених образаца, употреба неморфемских елемената и нелинеарни творбени обрасци. Како би разграничила појам сливеница у односу на друге творбене поступке, ауторка пружа детаљан приказ сличности и разлика између сливања и осталих творбених поступака, као што су композиција, неокласична композиција, абривијација, афиксација, акронимија и редупликација. На крају поглавља износи предлог како се ови проблеми разграничења могу превазићи усвајањем прототипске реализације сливања, која одговара радној дефиницији лексичког сливања према којој сливање подразумева поступак у којем учествују најмање две слободне основе, где долази до њиховог скраћивања и преклапања фонолошких јединица и то на месту спајања основа. Све ван спектра ове дефиниције, ауторка поима као инстанцу неког другог творбеног поступка и ово визуелно представља дијаграмом на крају поглавља.

Треће поглавље, *Структурни аспекти сливеница*, пружа исцрпан и веома информативан преглед постојећих типологија, заснованих преваходно на радовима релевантних аутора као што су Адамс (1973), Алцео (1977, 1980), Бауер (1983), Плаг (2003) и Ронбергер-Зиболд (2006). Ове класификације почивају на морфолошким и структурним критеријумима. Ауторка критички, али непристрасно и детаљно анализира сваку од предложених типологија, с циљем да укаже на потребу за новом врстом типолошке поделе. На пример, Алцејева темељна класификација под сливенице сврстава не само класичне примере са скраћивањем или фонолошким преклапањем, већ и акрониме, абривијације и афиксације. Слично, Бауерова класификација поседује проблем разграничавања сливања од композиције, где је једна од основа скраћена, односно абривирана. Плагова подела на ендоцентричне и копулативне сливенице доводи се у питање због недовољно разграничујућег критеријума центричности. У наредном одељку ауторка представља резултате корпусне анализе и пружа увид у структурне карактеристике сливеница, при чему посебну пажњу посвећује бројности основа, твор-

беним поступцима и графолошким варијантама, као и на постојеће типологије. Најпре указује на то да већина сливеница настаје спајањем две основе, али уочава и присуство вишекомпонентних сливеница (нпр. *safegymnatorium*, *Minnewisowa*, *turducken*), као и оних које су настале комбинацијом више основа и различитих творбених механизма, попут акронимије и сливања (нпр. *planeto* [plane(tary) + m(ass) + o(bject)]) или сливања, абривијације и редупликације (*romzomcom* [rom(ance) + zom(bie) + com(edy)]). Ауторка се осврће и на проблем идентификације оригиналне основе у случајевима када она није очигледна (нпр. *surfcaster*, *forecaster* + *surf*, *surfer* или *surfing*?) јер, како наводи, то може представљати потешкоћу при утврђивању примењеног творбеног поступка. У решавању овог проблема ослања се на значење саме сливенице, али признаје да такав приступ у појединим случајевима није довољно поуздан. Пажња се посвећује и графолошким варијацијама, као што су употреба цртице, писање великих слова и сугласничко удвајање (нпр. *vlog/v-log*, *Hongcouver/HongCouver*), као и сливеницама у којима долази до преклапања слогова или њихових делова (*sheeple/sheople*). Такође, ауторка даје статистички преглед категоријске расподеле корпуса, указујући на то да су сливенице у огромној већини именице (преко 90%), док придеви и глаголи чине знатно мањи удео. Последњи одељак овог поглавља бави се структурном анализом сливеница, односно испитивањем делова основа који улазе у састав новонастале речи, али истовремено пружа и нови угао гледања на постојеће типологије. На основу прикупљеног корпуса, ауторка идентификује осам основних типова сливеница у зависности од тога који су делови основа задржани и да ли се на месту спајања јављају фонолошка или графолошка преклапања. Иако се као прототип сливања наводи Тип 1 (иницијални део прве + финални део друге основе, нпр. *Bollywood* од *Bombay* и *Hollywood*), у корпусу је најзаступљенији Тип 2 (целокупна прва основа + финални део друге, нпр. *kidult* од *kid* и (*a*)*dult*). Ауторка указује да су фонолошки аспекти важни у класификацији сливеница, али да је њена анализа била пре свега усмерена на графолошке аспекте, будући да већина неологизама у корпусу није фонолошки истражена. Ова методолошка одлука донекле је поједноставила анализу, али и занемарила један од најважнијих аспеката сливања, што и сама ауторка признаје. Пажња је посвећена и типовима који показују већу морфолошку креативност, попут Типа 4, где се комбинују обе целе основе (нпр. *farmageddon* од *farm* и *armageddon*), док су ређи типови, попут оних у којима се обе основе скраћују (Тип 5) или једна основа надвија над другом (Тип 6), знатно мање заступљени у корпусу (мање од 15%). У овом поглављу ауторка, такође, истиче јединственост сливања као поступка који се одликује преклапањем као особином која није карактеристична ни за један други творбени поступак. Уједно критички разматра и ограничења линеарних модела (енгл. *building-block theories*), који не могу адекватно да представе неморфемске и дисконтинуитетне појаве, честе у творби сливеница. Ово илуструје

примером *disemvowel* (*disembowel* + *vowel*), визуелно указујући на разлику између традиционалног линеарног приказа и графичког приказа суперимпозиције, који боље представља сложену природу сливања. Дијаграми преклапања у овом поглављу илуструју односе између основа и сливеница на фонолошком, графолошком или семантичком нивоу и указују да сливање подразумева селективно преклапање и апстракцију структурних сличности, а не просто линеарно спајање. У том контексту, издваја приступ који је изнео Кемер (2003), који се заснива на кључним појмовима когнитивне лингвистике, тј. шемама и појмовној интеграцији (енгл. *schema-based* и *conceptual blending*) и који омогућава да се сливеница посматра као фонолошко-семантичка целина.

Кроз четврто поглавље, *Садржински аспекти сливеница*, ауторка се бави значењем сливеница, њиховом центричношћу, поделом на ендоцентричне, егзоцентричне и координиране сливенице, као и утицајем конститутивних елемената на грађење њиховог значења. На почетку истиче да структура сложеница, као и њихова подела на ендоцентричне, егзоцентричне и координиране, често подсећа на сливенице, па стога пружа дефиниције и примере наведених подела како би илустровала сличности. У подели сливеница ауторка разликује ендоцентричне, егзоцентричне, апозитивне и копулативне сливенице. Говорећи о центричности, осврће се на правило десне стране (Вилијамс 1981), по ком се граматички центар већине сливеница налази у десном конституенту, што потврђује и анализа њеног корпуса. Међутим, одређени број сливеница крши ово правило, при чему промена форме утиче на промену значења. Граматички посматрано, центар је онај елемент који одређује морфолошко-синтаксичка својства сливенице. Проблем се јавља код сливеница које се не могу јасно сврстати ни у ендоцентричне ни у егзоцентричне, посебно у случајевима када је десни елемент концептуално метафоричан или семантички генерализован. У том контексту, ауторка даје сажет, али информативан увод у концептуалне метафоре, позивајући се на кључне дефиниције, изворе и примере. Међутим, како истиче, да би се десна основа сматрала центром, њено метафоричко значење мора бити довољно укоренењено и препознатљиво. Пошто утврђивање укоренењености метафоричког значења, као и подела на ендоцентричне или егзоцентричне сливенице може представљати проблем, ауторка предлаже да се семантичка центричност посматра као скала где би на једном крају биле ендоцентричне, на другом егзоцентричне, а између мешовите сливенице. Друга група тешко категоризованих сливеница обухвата оне у којима је значење десног конституента генерализовано и где, ако се таква проширена значења устале, оне постају потпуно ендоцентричне. Ауторка наглашава да метафора и генерализација имају заједничку основу јер се обе заснивају на сличностима између различитих домена. У сваком случају, истиче се да се семантичка центричност може посматрати као скаларна, док је граматичка увек повезана са десним конституентом. У завршном делу

поглавља, ауторка се бави координираним сливеницама, односно оним у којима су оба конституента у равноправном, координираном односу (нпр. *adultescent* [adult + (adol)escent]). За разлику од већине сложеница у енглеском, које су углавном субординативне, код сливеница је координирана структура знатно чешћа, што представља значајно откриће у оквиру анализе корпуса. Ова појава је уочена и у претходним истраживањима, нарочито у именовању хибридних раса паса и животиња, где су координиране сливенице доминантне (нпр. *labradoodle* [Labrador retriever + poodle], *Poogle* [poodle + beagle]). Ауторка се позива на типологију коју предлаже Ренер (2008) према којој координиране сливенице могу имати хомореференцијално или хетерореференцијално значење и могу се делити на мултифункционалне (где оба дела задржавају пуно значење, нпр. *abzyme*), адитивне (где се значења само додају, али се не интегришу, нпр. *fridge-freezer*) и хибридне (где настаје нови ентитет, нпр. *peacotum* [pea(ch) + (apri)cot + (pl)um]). Поред ових, ауторка издваја и таутолошке сливенице (грађене од синонима, нпр. *ginormous*) и збирне, које се често користе у именовању држава и региона (нпр. *Chindia* [China + India]). Овде се уочава важан аспект икониčnosti где сливање значења на појмовном нивоу прати сливање на фонолошком и графичком плану (нпр. *zonkey*). На крају, ауторка разматра процес семантичке идиоматизације којем доказује да значење сливенице није само збир значења њених делова. Кроз графичку илустрацију примера *zonkey* (зебра + магарец), показује се како се значења трансформишу кроз инкрементацију (додавање нових обележја) и декрементацију (одузимање постојећих). Овај процес повезује се са појмовном интеграцијом, при чему се из два улазна домена гради нови, амалгамски домен са емергентним значењем.

У петом поглављу, ауторка истражује процес морфемизације крњих лексичких основа, с посебним освртом на нове суфиксоиде, који настају када се при учесталој употреби одређени делови сливенице профилишу у морфему из морфолошког и семантичког аспекта. Неки од најчешћих примера које наводи јесу форманти попут *-burger*, *-furter*, *-scape*, *-holic*, *-gate*, *-tainment*, *-cation* и сличних. Овде ауторка истиче своје мишљење да неологизми и творбени поступци у творби речи, иако непредвидиви и врло често омражени од стране многих, могу да пруже значајан увид у актуелне језичке појаве, у продуктивност одређених творбених поступака и новонасталих језичких тенденција. Ауторка такође истиче своју позицију по питању критеријума за настаanak морфеме. Наиме, прихвата мишљење Лехера (1998), који сматра да је продуктивност у творби других речи критеријум неопходан да окрњена основа стекне статус морфеме и тиме способност да учествује у грађењу нових лексема по аналогiji. Како истиче, у речи *hamburger*, морало је доћи до ресегментације и семантичке реинтерпретације конституента *burger* како би он добио статус морфеме. Вредност поглавља огледа се и у критичком приступу према објашњењима која се ослањају

на појам народне етимологије, при чему се ауторка залаже за схватање морфемизације као свесне морфолошко-семантичке реинтерпретације и креативно мотивисане језичке праксе. Уједно се осврће и на когнитивно-лингвистичко објашњење према којем је неопходно да се одређена јединица што чешће користи како би се усталила у нашем језичком систему као когнитивни образац и како би постала упарива са другим обрасцима. Као пример наводи једну од најустаљенијих крњих основа – *mageddon* (*so-on-and-so-forth-ageddon, fill-in-the-blank-mageddon*). Треба истаћи детаљан попис преко 70 примера новоморфемизованих елемената, како у финалном, тако и у иницијалном положају, што представља драгоцен емпиријски материјал за даља истраживања у области творбе речи. Као примери наводе се: *-(a)holic* (*craftaholic, foodaholic, twitaholic*), *-(et)arian* (*flexitarian, pescetarian, fishetarian*), *-(olly)wood* (*Bollywood, Kariwood, Lollywood*), *-zilla* (*bridezilla, momzilla, snowzilla*), *-gate* (*Bittergate, nipplegate, Marthagate*) и бројни други. Поглавље убедљиво демонстрира ауторкину способност да теоријска знања примени на актуелне лексичке појаве, пружајући савремену слику једног од најкреативнијих творбених поступака савременог енглеског језика. Ово поглавље представља важан корак ка измештању сливеница из домена случајних неологизама у стабилну творбену категорију са сопственим правилима.

Ауторка заокружује ову монографију, сажимањем кључних налаза студије и истиче значај анализе лексичког сливања у контексту савремене морфологије. Истовремено наводи да је циљ рада био да понуди уравнотежен, теоријски заснован и примерима поткрепљен увод у сложеност појаве лексичког сливања, али и да отвори простор за даља истраживања, што, по нашем мишљењу, ауторка успешно постиже.

Кроз ову студију, Лалић-Крстин успева да сливенице прикаже као релевантну творбену категорију у савременом језику и као феномен који утиче на ширење морфолошког система. Монографија представља значајан и свеобухватан научни допринос области творбе речи и морфологије енглеског језика. Ауторка показује високу теоријску упућеност и критичку доследност у анализи постојеће литературе и типологија, што јој омогућава да на убедљив начин преиспита и надогради досадашње увиде у области лексичког сливања. Посебно вредан аспект рада огледа се у систематичном и темељном ослањању на релевантну стручну литературу, при чему ауторка не само да исцрпно упућује на бројне изворе, већ и с поштовањем реинтерпретира кључне увиде аутора. У неким деловима студије, претходне теорије и класификације добијају статус теоријског оквира, чиме се потврђује истраживачка ширина ауторке. Нарочито вредним показује се и предложени модел класификације сливеница, који пружа нову основу за анализу и разумевање овог творбеног поступка. Књига је писана стилем који спаја научну прецизност и приступачност. Један од највећих квалитета рада огледа се у способности ауторке да сложене појаве прикаже на прегледан и илустративно поткрепљен начин. Обиље пажљиво одабраних примера

значајно доприноси разумевању сложенијих појмова, те омогућава да текст буде разумљив не само стручњацима у овој области, већ и читаоцима који се можда први пут сусрећу са овом граном лингвистике. Такође, књига представља вредан извор за студенте и истраживаче који се баве неологизмима, динамиком језичких промена, и морфологијом. Закључно, ова књига представља не само драгоцен допринос морфологији енглеског језика, већ и инспиративну основу за даља истраживања у области лексичког сливања.

Примљен: 11. 1. 2026.

Прихваћен јануара 2026.